

політики; 2) розробка проєктів змін до законодавчих та підзаконних актів; 3) широке громадське лобіювання прийняття відповідних рішень; 4) моніторинг за ефективністю реалізації положень Доктрини.

Доктрина має бути спрямована на підвищення авторитету негласних штатних та позаштатних співробітників у протидії злочинності в конкретних умовах даного історичного періоду. Вона повинна слугувати основою для:

- формування державної політики в сфері використання негласних штатних та позаштатних співробітників при здійсненні ОРД.
- розробки концепцій, стратегій, цільових програм і планів дій із питань підвищення рівня участі громадян в правоохоронній діяльності;
- підготовки пропозицій щодо подальшого системного вдосконалення законодавчого, правового, методичного, науково-технічного і організаційного забезпечення участі громадян в правоохоронній діяльності.

Положення Доктрини можуть уточнюватися і доповнюватися під час формування і реалізації державної політики у сфері участі громадян в правоохоронній діяльності з урахуванням змін обстановки, характеру і змісту загроз національній безпеці України в цій сфері, умов реалізації державної політики із захисту свідків та використання негласних штатних та позаштатних співробітників при здійсненні оперативно-розшукової діяльності.

Стаття надійшла до редакції 24.02.2010 р.

УДК 351.746.2

В.О. Черков

П.О. Попов

ПРИВАТНА ДЕТЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ В РОЗВИНУТИХ КРАЇНАХ СВІТУ

У статті розглядається досвід здійснення приватної детективної діяльності в розвинутих країнах світу та обґрунтовується необхідність її легітимного визнання в Україні.

Ключові слова: приватна детективна діяльність, детектив, детективне агентство (бюро), ліцензія.

В статье рассматривается опыт осуществления частной детективной деятельности в развитых странах мира и обосновывается необходимость ее легитимного признания в Украине.

Ключевые слова: частная детективная деятельность, детектив, детективное агентство (бюро), лицензия.

There experience of realization of the private detective activity of the different countries is investigating in this article and also there is grounding the necessary of the legitimate confession of such activity in Ukraine.

Key words: *private detective activity, detective, detective agency (bureau) license.*

Розбудова правової держави в Україні, для якої людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищою соціальною цінністю, ставить на перше місце у сфері правового регулювання суспільних відносин її права та свободи. У той же час, не дивлячись на позитивні процеси у політичному та економічному житті нашої держави, її переході до нових форм економічної діяльності, інтеграції України до європейської спільноти, поширення міжнародного поділу праці, зовнішньоекономічного співробітництва з багатьма країнами світу, нажаль, мають місце й негативні процеси, пов'язані з активізацією та зростанням як національної, так і міжнародної злочинності.

Сьогодні, розглядаючи світовий досвід протидії злочинності та забезпечення правопорядку, ми можемо спостерігати тенденції, пов'язані з все більшою орієнтацією розвинених країнах світу не тільки на традиційні поліцейські органи, але й на приватні правоохоронні організації (бюро, служби, установи). Співробітники даних недержавних правоохоронних організацій постійно розширюють діапазон розшукової та охоронної діяльності, беруть участь у роботі національних та міжнародних конференцій з криміналістичних та інших проблем, пов'язаних з протидією злочинності, досліджують різноманітні аспекти протидії злочинності, об'єднуючись у міжнародні спільноти та організації тощо.

У зв'язку з тим, що розвиток інституту приватної детективної діяльності в Україні на теперішній час, на наш погляд, знаходиться на етапі становлення та, відповідно, потреби його нормативно-правового забезпечення, вважаємо за доцільне у цьому контексті дослідити світовий досвід його функціонування в найбільш розвинених державах світу.

Так, у Сполучених штатах Америки (далі - США) приватною детективною діяльністю займаються, по різних даним, від 1 до 2 мільйонів чоловік, що у два рази перевищує штатну чисельність американської поліції. В країні нараховується більш ніж 4 тисячі приватних детективних агентств, та, відповідно статистичним даним, щороку до послуг приватних детективів анонімно звертаються близько 7% жителів країни, що, в свою чергу, більше, ніж у будь-якій іншій країні світу¹. Сумарний річний прибуток таких приватних детективних агентств на 73% більше, ніж сукупний бюджет усіх державних правоохоронних органів. Діяльність прива-

¹ Див.: Михайл Соболев: *Частный детектив* // Русский базар № 43 (549) 26 октября - 1 ноября 2006 г. Режим доступу: <http://www.russian-bazaar.com/Article.aspx?ArticleID=9608>

тних детективних агентств у США носить транснаціональний характер та виходить далеко за межі країни. Наприклад, детективне агентство "Pinkerton Security Investigator Services" має більш 200 відділень та філіалів у США, Канаді, Мексиці та країнах Європи. Чисельність працівників цього агентства складає приблизно 400 тисяч чоловік¹.

Треба зазначити, що в США діяльність приватних детективів чітко відмежовується від діяльності державних правоохоронних органів. При цьому, розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, таких як вбивства, звалтування, підпали, кримінальні вибухи, розбійні напади тощо, відноситься виключно до компетенції державної поліції.

Здебільшого, в детективні агентства клієнти звертаються для приватного розслідування економічних та загальнокримінальних злочинів, які вчинені співробітниками приватних підприємств, установ, організацій. Такими злочинами, як правило, є: розкрадання товарів, вантажу, документів; хабарництво; шахрайство; комп'ютерні злочини; крадіжки, які вчинені співробітниками фірми, установи, організації; підроблення кредитних карток, страхових полісів тощо.

Аналіз нормативно-правових актів, що регулюють діяльність приватних детективів у США дозволяє виокремити концептуальні положення правового регулювання такої діяльності, а саме:

1) у США не має єдиного федерального закону про приватну детективну діяльність, тому нормативно-правове регулювання такої діяльності здійснюється у кожному штаті окремо;

2) у США виділяють три основних види приватних правоохоронних організацій: розшукові бюро; охоронні агентства, служби безпеки в різних промислових та комерційних структурах;

3) у США, в переважній більшості штатів (40 з 50), для здійснення детективних функцій необхідна спеціальна ліцензія, яка видається владою даного штату та, за умов наявності такої ліцензії, детектив має право займатися охоронно-пошуковою діяльністю (в залежності від класу ліцензії) тільки на території того штату, де він отримав ліцензію.

Взагалі, у США існує три класи ліцензій, які видаються приватним детективам:

- ліцензія класу "А", яка передбачає основною сферою діяльності приватного детектива тільки збір інформації. Детектив, який отримав таку ліцензію, не має прав займатися охоронною діяльністю.

- ліцензія класу "В", яка передбачає основною сферою діяльності приватного детектива здійснення охоронної функції. Детектив, який

¹ Колчманов М.В., Взаимодействие органов полиции с негосударственными (частными) охранными и детективными структурами. На примере США // Закон и право. - 2007. - № 10. - С. 105.

отримав таку ліцензію, не має прав займатися збором та накопиченням інформації про особу.

- ліцензія класу "С" - комбінована ліцензія, яка надає її власнику право займатися як розшуковою роботою (ліцензія класу "А"), так і виконувати охоронні функції (ліцензія класу "В").

Перед отриманням відповідної ліцензії на право займатися приватною детективною діяльністю, кандидат в детективи повинен здати письмовий іспит та внести відповідний вступний внесок.

У деяких штатах місцевим законодавством передбачені окремі додаткові вимоги, що висуваються до осіб, які мають право займатися приватною детективною діяльністю. Так, наприклад, в штаті Каліфорнія для отримання ліцензії кандидату необхідно мати досвід практичної роботи в галузі розслідувань не менш ніж 6 тисяч годин (тобто, 750 робочих днів), але, щоправда, за наявності юридичної освіти достатньо мати й 2 тисячі годин відповідної роботи¹. Крім того, в цьому штаті замість одного потрібно здати два іспити зі знання законодавства США та англійської мови.

Також, звернемо увагу на взаємодію приватних детективних агентств з державними правоохоронними органами та відзначимо наступне:

- в процесі розслідування приватний детектив у США не може спиратися на криміналістичні обліки поліції, хоча на практиці, звичайно, використовуючи неформальні особисті зв'язки, що підтверджують й самі американські детективи та поліцейські, це відбувається досить часто;

- в США приватний детектив не має право отримувати інформацію від поліції і не зобов'язаний передавати їй власні відомості, за винятком прямих доказів про вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів;

- в офіційних відносинах між співробітниками приватних детективних агентств і державної поліції панує, як правило, суворо ділова манера поведінки, що, звичайно, не виключає й тісних, а у деяких випадках й дружніх відносин, які, проте, знаходяться за межами суто службового співробітництва;

- досить негативним для інтересів детектива є, наприклад, щоб при розгляді справи в суді адвокат іншої сторони виявив те, що для збору інформації щодо його клієнта детективом були задіяні офіційні джерела;

- у разі виявлення альянсу (приватний детектив - поліцейський) судді й присяжні, як правило, вкрай негативно відносяться до подібних методів добування інформації, і у підсумку судовий розгляд може бути програний².

¹ Крысин А.В. Безопасность предпринимательской деятельности. - М.: Финансы и статистика. - 1996. - С. 33.

² Див.: Матеріали сайту "US Department of Labor", розділ - "Private Investigators" Режим доступу: <http://www.bls.gov/oco/ocos157.htm/> Nature of the Work

У Великій Британії також широке коло проблем, пов'язаних з правоохоронною діяльністю та розслідуванням злочинів вирішуються за допомогою співробітників приватних детективних агентств (служб, бюро).

Однією з особливостей регулювання відносин у сфері приватної детективної діяльності у Великій Британії є відсутність єдиного нормативно-правового акту, що вимагає би офіційної реєстрації особи, яка займається таким видом приватної діяльності.

Починаючи з 90-х років минулого століття уряд країни неодноразово ставив питання перед парламентом про необхідність введення обов'язкової реєстрації приватних детективів з обов'язковою спеціальною перевіркою за обліками поліції. Парламентом були підготовлені ряд законопроектів про обов'язкову реєстрацію кваліфікованих приватних детективів, але прийняття їх так і не відбулося. І лише у 2001 році був прийнятий закон, який ввів обов'язкове ліцензування приватної детективної діяльності, а, відповідно, і реєстрацію приватних детективів. Разом із прийняттям цього закону був створений спеціальний орган, який здійснює ліцензування та перевірку приватної детективної діяльності - Орган індустріальної безпеки Великої Британії (Security Industry Authority, далі - SIA)¹.

Але, навіть після прийняття цього нормативно-правового акта, повноцінне ліцензування приватної детективної діяльності у Великій Британії не здійснюється. Це пов'язане з тим, що й досі відсутній чіткий механізм видачі відповідних ліцензій. У зв'язку з цим, в даний час у Великій Британії проводяться консультації з приватними детективами з приводу відпрацювання механізму ліцензування детективної діяльності. За останніми даними, опублікованими у засобах масової інформації, така діяльність є пріоритетним напрямком в роботі SIA і планується у 2011-2012 роках розпочати повноцінне ліцензування приватної детективної діяльності та, відповідно, реєстрацію приватних детективів.

Приватний детектив у Великій Британії має достатньо широкий вибір технічних засобів при здійсненні своєї діяльності. Крім цього, для детектива, наприклад, доступна навіть криміналістична лабораторія поліції Лондона². Особи, які пройшли перевірку в державних органах на добропорядність й професійну придатність мають право доступу до центрального національного поліцейського комп'ютера, за допомогою якого, наприклад, щоденно видається до 120 тисяч довідок за запитами про правопорушників, які підозрюються у крадіжках автомобілів, а також про самих власників автомашин.

¹ Див.: Офіційний сайт Органу індустріальної безпеки Великої Британії, Security Industry Authority (SIA); Режим доступу: <http://sia.homeoffice.gov.uk/home>

² Крысин А.В. Безопасность предпринимательской деятельности. - М.: Финансы и статистика. - 1996. - С. 72.

Крім того, приватний детектив у даний час може легко, не порушуючи закону, отримати відомості відносно підданих країни. Наприклад, е термінали, через які на цілком законних підставах можна отримати доступ щонайменш до 100 баз даних, у тому числі й до комп'ютеризованого довідника компанії "Брітіш телеком", а також до повного поіменного списку британських виборців й судових дос'є.

Сьогодні у Великобританії існує велика кількість приватних розшукових агентств. Найбільш повний перелік таких бюро (із зазначенням контактної інформації) представлений на офіційному сайті Асоціації британських слідчих (Association of British Investigators)¹.

Також звернемо увагу на те, що близько 70% англійських приватних детективів раніше працювали в поліції². Це, в свою чергу, обумовлює той факт, що у Великобританії підтримується дуже тісне інформаційне співробітництво між приватними детективними агентствами та державними правоохоронними органами (поліцією) при розслідуванні злочинів та захисті прав і свобод людини.

У Німеччині діяльність детективних агентств регулюється федеральним законом "Про приватні підприємства"³, тобто детективні агентства зареєстровані як установи, що займаються підприємницькою діяльністю. У зв'язку з цим, зайняття таким видом діяльності не потребує додаткового ліцензування. Детективні агентства (бюро) виконують усі законоположення і постанови, які стосуються установ подібного роду в Німеччині.

Функції детективного бюро в Німеччині у цілому вписуються у традиційні рамки приватної правоохоронної діяльності. Переважно 85% детективів Німеччини виконують замовлення у сфері торгівлі й промисловості, 15% обслуговують приватний сектор⁴.

Ще однією особливістю законодавства Німеччини щодо організації приватної детективної діяльності є те, що для того щоб стати детективом особі не треба мати спеціальної чи юридичної освіти або відповідного досвіду роботи у місцевих правоохоронних органах. Проте, аналіз літературних джерел та офіційних Інтернет-сайтів німецьких детективних бюро дозволяє зробити висновок, що в країні існують центри з підготовки детективів. Наприклад, при Федеральному союзі німецьких детективів функціонує Центр з навчання детективному бізнесу (Zentralstelle für die

¹ Див.: Офіційний сайт Асоціації британських слідчих, розділ "Довідник приватних детективних агентств Великобританії": Режим доступу: <http://www.theabi.org.uk/private-investigator/index.htm>

² Крысин А.В. Безопасность предпринимательской деятельности. - М.: Финансы и статистика. - 1996. - С. 74.

³ Закон ФРН "Про приватні підприємства", Режим доступу: <http://www.verfassungen.de/de/ddr/privatwirtschaftsgesetz90.htm>

⁴ Див.: Матеріали сайту "Детективний доклад", Розділ "Детектив як професія": Режим доступу: <http://detektiv-report.de/index.php?goto=detektiv-beruf>

Ausbildung im Detektivgewerbe, далі – ZAD). У подібних установах особи проходять підготовку (у формі прямого або дистанційного навчання) в галузі кримінології, права, економіки тощо. Вищезазначена підготовка майбутніх детективів, як правило, проходить у вихідні дні та її термін складає від одного до двох років.

Принципово важливим моментом в діяльності приватних розшукових бюро є необхідність збереження ними конфіденційної інформації про клієнтів. Так, у зв'язку з цим необхідно підкреслити, що в Німеччині охороняються усі дані, що містяться в картотеках приватних розшукових служб, навіть ті, що пов'язані з доходами й боргами громадян тощо.

Взаємодія приватних детективів з державними правоохоронними органами Німеччини здійснюється в наступних основних формах:

- спільне планування і проведення спеціальних операцій;
- обмін оперативною інформацією;
- спільне використання оперативних сил і засобів;
- підготовка кадрів¹.

У Франції спостерігається постійно зростаючий попит на послуги приватних детективів, до яких все частіше звертаються окремі приватні особи, керівники і високопоставлені співробітники комерційних банків, власники страхових компаній, адвокатських контор тощо.

Приватний детектив у Франції – це особа, яка займається розслідуванням і проводить наукові дослідження у порядку приватного обвинувачення за певну винагороду. Законодавство Франції чітко відокремлює професію приватного детектива від професії юриста, діяльності нотаріуса, поліції та інших близьких за сутністю професій.

Французьке законодавство, на відміну від англійського та німецького, регламентує приватну розшукову діяльність та приватну охоронну діяльність окремо.

Діяльність приватних детективів у Франції регулює закон "Про організацію професії приватного детектива" ("Organisant la profession de détective privé") від 19 липня 1991 року, з останніми доповненнями та змінами, що набрали чинності у 2006 році. Відповідно до цього закону приватний детектив має право здійснює заходи спрямовані на:

- пошук безвісно відсутніх осіб, пошук викраденого або загубленого майна;
- збір інформації про сімейний стан, поведінку, моральні якості, платоспроможність особи;
- збирання доказів або пошук фактичних даних, які можуть призвести до викриття особи у вчиненні злочину, припинення конфліктів між особами тощо;

¹ Крысия А.В. Безопасность предпринимательской деятельности. - М.: Финансы и статистика. - 1996. - С. 133.

- виявлення промислового шпигунства;
- здійснення іншої діяльності, яка не заборонена згідно з чинним законодавством Франції¹.

Для здійснення детективної діяльності на території Франції особі потрібно одержати спеціальний дозвіл, який надає Міністр внутрішніх справ Франції. Для отримання спеціального дозволу кандидат повинен відповідати наступним вимогам:

- на день видачі дозволу особа повинна досягти 21 року;
- особа повинна бути громадянином Франції або іншої держави, що входить до Європейського Союзу;
- особа повинна пройти обов'язковий курс навчання у встановленому МВС Франції навчальному закладі (на сьогодні - це Паризький університет Пантеон Акса II, L'Université Panthéon Assas PARIS II);
- протягом останніх п'яти років особа не повинна працювати в поліції, розвідувальних, контррозвідувальних органах або військових формуваннях;
- особа не повинна мати судимості за вчинення кримінального злочину;
- особа не повинна мати адміністративних та інших дисциплінарних покарань (наприклад, позбавлення права на роботу за професією або відмови у довірі в будь-якій формі);
- особа не повинна перебувати під слідством².

Спеціальний дозвіл видається особі на термін від 5 до 10 років. Оформлюється такий дозвіл протягом 6 місяців. При цьому приватний детектив у Франції не має права володіти зброєю.

Взаємодія приватних детективів з державними правоохоронними органами Франції згідно із законодавством здійснюється наступним чином:

- Міністр внутрішніх справ, Міністр юстиції, орган судової влади, в межах їх відповідних повноважень, можуть зажадати від детектива, обслуговуючого певну територію, будь-яку потрібну інформацію для забезпечення національної безпеки, підтримання громадського порядку, попередження та розкриття злочинів (інформація, що цікавить відповідні державні структури повинна бути підготовлена та надана детективом у найкоротший термін);
- якщо в ході виконання своїх службових обов'язків детективу стане відомо про будь-які факти вчиненого злочину або такого, що готується,

¹ Див.: Закон Франції "Про організацію професії приватного детектива" ("Organisant la profession de détective privé") ст.1: Режим доступу: <http://www.vigilis.be/upload/documents/wetPrivDecFR.pdf>

² Див.: Матеріали сайту "agent-de-securite": Режим доступу: http://www.agent-de-securite.be/detective_privé/1/ devenir_detective_privé.html

він повинен негайно поінформувати про це прокурора або суд на відповідній території¹.

В Іспанії діяльність приватних детективів регулюється законом № 23 від 1992 р. і Королівським декретом № 2364 від 1994 р. (з останніми доповненнями та змінами, що набрали чинності у 2009 р). Відповідно до цих нормативно-правових актів приватна детективна діяльність відмежовується від приватної охоронної діяльності. Приватний детектив не може займатися діяльністю, яку виконують приватні охоронні агентства й, відповідно, навпаки.

Для здійснення приватної детективної діяльності в Іспанії особа повинна відповідати таким вимогам:

- досягти 21 року;
- мати громадянство однієї з держав-членів Європейського союзу або держав-учасниць Угоди про Європейський економічний зону;
- не мати судимості;
- особа раніше не повинна була усунутою від служби в збройних силах або в органах безпеки;
- протягом двох останніх років, у складі відповідних уповноважених державних органів, особа не повинна була здійснювати контроль за діяльністю приватних детективних агентств;
- особа повинна мати необхідні знання та навички щодо здійснення функцій приватного детектива;
- особа повинна мати відповідний диплом, що надає право здійснення приватної детективної діяльності.

Дипломи, що надають право здійснення приватної детективної діяльності видаються університетами та школами, які затверджені Міністерством внутрішніх справ Іспанії. Повний перелік даних навчальних закладів розміщується на офіційному сайті МВС і сайті Професіональної Асоціації приватних детективів Іспанії (Asociación Profesional de Detectives Privados de España, далі – APDPE)², а саме такими навчальними закладами є: Університет безпеки та науки в Валенсії, www.uv.es; Інститут кримінології в Барселоні, www.giga.uv.edu; Інститут кримінології в Мадриді, www.ucm.es; Інститут кримінології в Аліканте, www.ua.es; Інститут аспірантури і докторантури в Севільї до Кордобі, www.vtc.us.es; Коледж в Сан-Пабло,

¹ Див.: Закон Франції "Про організацію професії приватного детектива" ("Organisant la profession de détective privé"); Гл. IV: Режим доступу: <http://www.vigilis.be/upload/documents/wetPrivDecFR.pdf>

² Див.: Офіційний сайт Професіональної Асоціації приватних детективів Іспанії, Asociación Profesional de Detectives Privados de España.(APDPE); Режим доступу: <http://www.apdpe.org/>

www.ceuietp.com; Саламанський університет підготовки фахівців безпеки, campus.usal.es¹.

Кожен приватний детектив в Іспанії має право відкрити приватне детективне агентство та, відповідно, відкривати філії на території усієї країни. Порядок відкриття агентств та філій регулюється ст.ст. 104-108 Королівського Декрету № 2364 від 1994 р. Відповідно до цього Декрету, МВС Іспанії ведеться обов'язкова реєстрація детективів, агентств, філій агентств тощо².

Особливістю іспанського законодавчого регулювання приватної детективної діяльності є те, що детективам забороняється вести справи про службові злочини. При виявленні фактів службових злочинів детектив негайно інформує про це державні правоохоронні органи. Також, детективам заборонено використовувати спеціальні технічні прилади, які можуть порушити конституційні права й свободи людини (право на недоторканність особистого та сімейного життя, право на таємницю переписки тощо).

У взаємодії приватних детективів з державними правоохоронними органами Іспанії під час захисту прав і свобод людини, інтересів держави потрібно відзначити, що детектив, при надходженні відповідного запиту, зобов'язаний надати повну інформацію про предмет запиту державним правоохоронним органам. Також, детектив зобов'язаний негайно повідомити в державні правоохоронні органи про виявлені ним будь-якого роду факти вчинення посадових злочинів, про такі, що готуються або вчинені тяжкі та особливо тяжкі злочини.

В **Італії** приватна детективна діяльність регулюється розділом IV (ст.ст.133-141) "Кодифікації законів про суспільну безпеку" від 1931 року ("Testo unico delle leggi di pubblica sicurezza")³.

Державні органи, юридичні та приватні особи в Італії мають право звертатися з метою здійснення розслідування або отримання будь-якої інформації, що їх цікавить у приватні детективні бюро (служби, агентства). Для здійснення приватної детективної діяльності в Італії потрібно

¹ Див.: Офіційний сайт Професіональної Асоціації приватних детективів Іспанії, Asociación Profesional de Detectives Privados de España,(APDPE): Режим доступу: <http://www.apdpe.org/formacion-detective.htm&rurl=translate.google.ru&usg=ALkJrhjqolm0w8V7oXC8DCv6qCuDd1Pfw>

² Див.: Офіційний сайт Професіональної Асоціації приватних детективів Іспанії, Asociación Profesional de Detectives Privados de España,(APDPE): Режим доступу: http://www.apdpe.org/normativa-legislacion.htm&prev=/search%3Fq%3DC%25C3%25B3mo%2Bconvertirse%2Ben%2Bun%2Bdetective%2Bprivado%26hl%3Dru%26lr%3D%26sa%3DC%26ne%2Bwindow%3D1&rurl=translate.google.ru&usg=ALkJrhj4ewu9zbEd5rhtE_5SjknKFpt6Kg

³ Див.: Інтернет сторінка законодавства Італії - "Testo unico delle leggi di pubblica sicurezza": Режим доступу: <http://www.comune.napoli.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/1858>

отримати спеціальну ліцензію, яка видається відділом ліцензування поліцейської дільниці за погодженням з місцевим органом державної влади (Управлінням префектури (області)).

Умовами для отримання відповідної ліцензії є те, що ліцензіат повинен бути повнолітнім громадянином Італії або громадянином однієї з країн Європейського Союзу. Громадяни країн Європейського Союзу отримують ліцензію на таких саме умовах, як і громадяни Італії. Ліцензія не може бути надана для здійснення діяльності, що відноситься до компетенції виключно державних правоохоронних органів або буде порушувати права і свободи людини. Також, для отримання ліцензії детектив повинен вміти читати і писати, не мати судимості за вбивство, мати високі професійні та моральні якості. Детективи при здійсненні своєї діяльності зобов'язані вести облік усіх угод, які ними укладаються з клієнтами. Цей облік повинен бути наданий у випадку, якщо його зажадають посадові особи або агенти державних служб безпеки.

Приватні детективи, які в ході здійснення своєї діяльності виявили ознаки злочину, повинні негайно повідомити про це державні правоохоронні органи.

Обсяг послуг, що надаються приватним детективом (агентством) міститься в спеціальній "таблиці послуг". Детектив не має права надавати послуги, які не зазначені у цій таблиці. Дана таблиця повинна бути схвалена і затверджена префектом (керівником органу державної влади на відповідній адміністративно-територіальній одиниці).

Необхідно додати, що у видачі ліцензії може бути відмовлено з міркувань збереження національної безпеки або громадського порядку. Приватні детективи в Італії для виконання своїх функціональних обов'язків можуть отримати право на носіння вогнепальної зброї в порядку, передбаченому законодавством (цей порядок регламентується Указами Міністра внутрішніх справ Італії № 527 від 1992 р. та № 635 від 1996 р.). Приватні детективи зобов'язані негайно давати відповіді на усі запити, зроблені посадовими особами поліції, державних органів чи агентами національної безпеки. За порушення положень законодавства у сфері регулювання приватної детективної діяльності, особа може понести покарання у вигляді позбавлення волі на строк до двох років або штрафу.

Повний перелік приватних детективних агентств Італії наведений на комерційному сайті: <http://www.agenzie-investigative.com/index.htm>.

Отже, узагальнюючи вищевикладене можна зробити висновок про значну роль діяльності приватних детективів (агентств, бюро) у сфері протидії злочинності, забезпечення безпеки громадян, підприємств і держави в цілому. На прикладі зарубіжних країн ми спостерігаємо як даний інститут, що на сьогодні, на жаль, не знайшов законодавчого врегулювання в Україні, функціонує та продуктивно діє поряд з державними правоохоронними органами інших держав, не породжуючи ані "хаосу", ані будь-

яких колізій у державній правоохоронній діяльності. При цьому, ми вважаємо, що національне законодавство України повинно самостійно розвиватися у напрямку врегулювання суспільних відносин, пов'язаних з приватною детективною діяльністю, враховуючи наявний законодавчий та практичний досвід зарубіжних країн. У цьому процесі, вважаємо, слід обов'язково, враховувати характер правової системи нашої держави, особливості українського менталітету, рівень правосвідомості громадян тощо.

Стаття надійшла до редколеї 18.02.2010 р.

УДК 343.353:351.761.3:343.851

Д.О. Бабічев
О.І. Молдаван

**ЗАХОДИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ
СЕРЕД ПРАЦІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ
БОРЬБИ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ
НАРКОТИКІВ МВС УКРАЇНИ**

У статті на підставі ґрунтовного аналізу матеріалів теорії та практики оперативно-розшукової діяльності пропонуються напрями попередження корупційних дій серед працівників підрозділів по боротьбі з незаконним обігом наркотичних засобів МВС України. Значна увага приділена удосконаленню якісних критеріїв підготовки працівників зазначених підрозділів, створенню необхідних умов для нейтралізації ризиків корупційних проявів, конкретизації форм і методів виявлення та фіксації вчинених корупційних дій тощо.

Ключові слова: *корупційні дії, хабар, дисципліна, законність, службова підготовка, матеріально-технічне забезпечення, підвищення кваліфікації.*

В статье на основе фундаментального анализа материалов теории и практики оперативно-розыскной деятельности предлагаются направления предупреждения коррупционных действий среди работников подразделений по борьбе с незаконным оборотом наркотических средств МВД Украины. Значительное внимание уделено усовершенствованию качественных критериев подготовки работников указанных подразделений, созданию необходимых условий для нейтрализации рисков коррупционных проявлений, конкретизации форм и методов выявления и фиксации совершенных коррупционных действий.

Ключевые слова: *коррупционные действия, взятки, дисциплина, законность, служебная подготовка, материально-техническое обеспечение, повышение квалификации.*

On the base of the detailed analysis of theoretical and practical materials of operational - detective activity the article proposes some methods of preventing of corruption among the members of the detachments connected with the struggle with the illegal spreading of drugs of the ministry of internal affairs of Ukraine. Great attention is given to the improvement of qualitative criteria of training employees of given detachments, to make necessary conditions for neutralization of